3. Պարենի առկայություն
AVAILABILITY OF FOOD

Աղյուսակ 3.1.
Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area,total	**314.6**	**325.2**	**331.8**	**310.2**	**306.0**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
որից՝ of which															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր grain and legume	200.8	206.8	209.6	182.4	176.2	15.8	22.8	19.4	13.3	25.9	310.0	456.9	396.2	212.5	452.5
որից՝ ցորեն *of which* wheat	127.9	128.7	132.0	107.7	99.3	17.2	23.4	20.3	14.6	25.8	216.7	291.6	258.4	146.5	254.2
կարտոֆիլ potatoes	32.3	35.7	34.4	33.0	31.7	157.2	161.5	164.5	163.4	183.3	507.5	576.4	564.2	539.5	583.9
բանջարաբոստանային մշակաբույսեր vegetables	23.1	22.3	22.5	24.4	25.6	245.7	266.3	289.0	309.8	324.0	569.4	600.8	663.8	780.0	845.3
բոստանային մշակաբույսեր melons	4.1	4.0	3.9	4.0	5.9	284.4	280.2	305.2	335.2	350.6	115.4	112.9	117.8	134.9	206.3
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	25.7	34.7	34.9	35.4	38.0	48.1	39.1	104.9	93.9	79.7	103.1	113.7	315.6	286.0	260.2
Խաղող Grape	13.0	14.9	14.9	15.7	15.9	71.4	108.9	119.7	141.2	153.6	81.6	148.9	164.4	201.4	218.9

*** Այստեղ և հետայսու՝ բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ:*
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, մարզերով*
Sown areas, average yield and gross production of grain and legume crops, by marzes*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ՀՀ ընդամենը Total in RA	200818	206767	209590	182406	176213	15.8	22.8	19.4	13.3	25.9	310.0	456.9	396.2	212.5	452.5
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	358	375	267	232	257	30.2	30.7	27.5	25.4	36.2	1.1	1.2	0.7	0.6	0.9
Արագածոտն Aragatsotn	21791	22061	23065	22055	23011	12.8	23.3	17.7	13.0	25.5	27.8	51.3	40.8	28.6	58.7
Արարատ Ararat	11849	12497	12481	9408	6516	31.0	36.1	34.3	31.4	39.9	36.7	45.1	42.9	29.5	26.0
Արմավիր Armavir	18597	18728	18353	12406	8348	31.2	33.0	30.2	29.4	34.4	58.0	61.0	55.3	36.4	28.7
Գեղարքունիք Gegharkunik	40842	43918	45941	42972	42130	15.4	21.8	21.0	11.8	27.2	61.2	95.6	96.6	35.0	114.4
Լոռի Lori	14785	14740	14790	12073	13157	11.2	18.6	18.3	11.5	23.2	15.4	25.0	24.9	12.9	27.8
Կոտայք Kotayk	14539	14900	16577	13163	13146	8.7	18.3	14.7	7.1	18.6	12.6	27.1	24.4	9.3	24.3
Շիրակ Shirak	43027	44399	42022	39935	39263	10.2	20.8	13.3	10.6	26.1	42.1	82.1	50.1	36.9	102.5
Սյունիք Syunik	20545	21121	21508	19423	19933	14.8	20.2	15.2	7.2	22.7	30.5	42.7	32.8	12.3	45.2
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3135	3254	3261	2188	1838	12.4	15.5	12.2	7.0	12.0	3.7	5.1	3.9	1.1	2.2
Տավուշ Tavush	11350	10774	11325	8551	8614	18.7	19.5	21.2	12.5	26.1	20.8	20.7	23.8	9.9	21.8

Աղյուսակ 3.5.
Table 3.5.

Բանջարաևոցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, մարզերով*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց /հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	23132	22245	22539	24364	25607	245.7	266.3	289.0	309.8	324.0	569.4	600.8	663.8	780.0	845.3
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	426	539	598	623	578	145.1	122.7	104.0	112.1	159.1	6.2	6.6	6.2	7.0	9.2
Արագածոտն Aragatsotn	1174	1101	1015	905	1066	179.2	176.5	229.6	240.7	250.6	21.0	19.4	23.3	21.8	26.7
Արարատ Ararat	6158	5661	5769	6215	6815	358.4	363.8	359.1	390.5	392.6	221.4	206.5	207.9	253.6	273.2
Արմավիր Armavir	7309	6917	7234	8321	8723	260.8	327.5	367.5	400.6	398.9	192.8	238.5	277.8	348.9	358.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	1498	1603	1743	1948	2068	235.1	241.1	278.2	259.5	270.1	35.2	38.7	48.5	50.5	55.9
Լոռի Lori	1342	1271	1299	1292	1253	164.4	123.3	147.6	131.0	205.2	21.1	14.7	19.1	16.4	25.1
Կոտայք Kotayk	1367	1356	1150	1210	1380	158.4	181.4	203.4	148.7	216.2	21.6	24.6	23.4	18.0	29.9
Շիրակ Shirak	1236	1399	1268	1524	1456	181.8	189.5	201.1	239.1	244.7	22.3	25.7	25.5	36.4	35.6
Սյունիք Syunik	952	957	896	884	887	150.5	148.6	189.9	186.8	187.4	14.3	14.2	17.0	16.5	16.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	501	461	485	464	462	119.0	122.7	150.8	118.5	134.8	6.0	5.7	7.3	5.5	6.2
Տավուշ Tavush	1169	980	1082	978	919	64.1	65.7	71.9	55.3	87.0	7.5	6.2	7.8	5.4	8.0

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, մարզերով*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**25735**	**34725**	**34879**	**35403**	**38020**	**48.1**	**39.1**	**104.9**	**93.9**	**79.7**	**103.1**	**113.7**	**315.6**	**286.0**	**260.2**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	839	1297	1297	1296	1331	28.0	6.0	48.3	23.2	30.2	2.3	0.7	5.7	2.7	3.9
Արագածոտն Aragatsotn	3301	5095	5095	4179	5568	91.5	87.6	139.0	128.2	86.1	28.4	40.3	64.0	52.0	45.7
Արարատ Ararat	5031	6105	6326	7163	7321	32.5	45.9	175.1	143.5	99.2	13.8	22.3	91.9	86.8	64.2
Արմավիր Armavir	5846	7169	7176	7859	8205	35.3	20.7	144.6	145.3	97.0	10.8	10.8	80.1	84.4	55.7
Գեղարքունիք Gegharkunik	1168	1402	1426	1426	1426	94.0	79.0	110.9	122.4	161.1	11.0	10.2	15.1	16.7	21.9
Լոռի Lori	1011	2475	2396	2431	2416	64.3	5.5	31.2	21.3	54.3	6.5	1.1	6.3	4.5	11.5
Կոտայք Kotayk	3445	4088	4073	4023	4238	55.5	54.9	44.5	35.1	51.3	18.3	19.8	16.2	12.5	19.1
Շիրակ Shirak	319	438	432	375	432	37.3	59.1	62.3	151.4	70.7	1.0	2.6	2.5	5.0	2.8
Սյունիք Syunik	2517	2695	2694	2694	2590	13.5	1.1	68.7	56.7	83.5	3.2	0.3	16.8	13.9	19.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1226	1880	1939	1850	2151	16.2	17.4	53.6	24.5	30.0	1.9	2.9	9.5	4.1	5.5
Տավուշ Tavush	1032	2081	2025	2107	2342	61.0	16.2	42.8	18.9	51.2	5.9	2.7	7.5	3.4	10.1

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, մարզերով*

Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	127897	128705	131975	107653	99249	17.2	23.4	20.3	14.6	25.8	216.7	291.6	258.4	146.5	254.2
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	358	343	255	212	257	30.2	31.5	28.2	26.1	36.2	1.1	1.1	0.7	0.6	0.9
Արագածոտն Aragatsotn	9084	10211	10226	9421	10716	15.6	22.6	20.8	14.3	25.6	14.1	23.1	21.3	13.4	27.4
Արարատ Ararat	11157	11383	11580	8322	5353	31.3	35.1	34.6	32.1	40.5	34.9	40	40.1	26.8	21.7
Արմավիր Armavir	16990	17259	17059	11434	7161	31.0	30.3	29.6	28.1	31.1	52.6	51.5	50.4	32.1	22.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	18071	16060	17416	20130	16557	17.1	22.3	21.5	12.3	28.1	30.8	35.8	37.5	19.3	46.5
Լոռի Lori	11735	12294	12145	9382	9670	11.1	18.7	18.3	11.6	23.6	12.3	20.8	20.6	10.4	21.2
Կոտայք Kotayk	9765	10173	12017	7741	8132	9.1	19.3	15.0	6.9	19.0	8.9	19.5	18.1	5.3	15.5
Շիրակ Shirak	25528	26123	26792	22253	23496	11.5	23.3	13.9	12.1	26.3	28.4	54.7	32.3	25.5	61.8
Սյունիք Syunik	15318	15836	15808	12955	13324	15.1	20.7	15.6	7.5	22.8	23.1	32.8	24.6	9.3	30.2
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2500	2500	2472	1434	1085	12.7	15.5	12.6	6.8	12.6	3	3.9	3.0	0.7	1.4
Տավուշ Tavush	7391	6523	6205	4369	3498	10.4	13.0	15.8	7.8	15.9	7.5	8.4	9.8	3.1	5.4

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, մարզերով*
Sown areas, average yield and gross production of potatoes, by marzes*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց /հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**32286**	**35734**	**34440**	**33045**	**31674**	**157.2**	**161.5**	**164.5**	**163.4**	**183.3**	**507.5**	**576.4**	**564.2**	**539.5**	**583.9**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	104	83	106	113	67	148.2	132.5	128.8	101.8	140.9	1.5	1.1	1.4	1.2	0.9
Արագածոտն Aragatsotn	1850	1960	1894	1851	1855	174.6	208.4	214.1	180.8	180.9	32.3	40.8	40.6	33.5	33.6
Արարատ Ararat	955	910	844	881	840	249.2	279.0	290.9	302.4	306.4	23.8	25.4	24.5	26.6	26.8
Արմավիր Armavir	1854	1822	1464	1475	1423	231.3	313.2	360.8	319.0	353.0	42.9	57.1	52.8	47.1	53.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	13050	15042	15093	15133	15582	159.3	169.5	165.0	171.8	174.1	207.9	254.9	249.0	260.0	271.3
Լոռի Lori	6259	6966	6462	5488	4252	119.8	80.0	100.8	79.4	135.5	75.0	55.4	63.9	43.5	57.0
Կոտայք Kotayk	1206	999	701	773	811	213.2	219.9	185.5	174.3	224.3	25.7	22.0	12.9	13.5	18.2
Շիրակ Shirak	2452	3335	3060	2942	3012	163.0	180.8	184.6	247.5	225.9	40.0	60.3	56.5	72.5	68.0
Սյունիք Syunik	1986	1987	1899	1822	1806	130.8	163.2	175.1	150.2	173.2	26.0	32.4	33.2	27.4	31.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	261	213	233	231	210	176.6	184.3	171.5	150.3	166.4	4.6	3.9	4.0	3.5	3.5
Տավուշ Tavush	2309	2417	2684	2336	1816	120.5	95.7	94.8	46.6	109.9	27.8	23.1	25.4	10.8	19.8

Աղյուսակ 3.6.
Table 3.6.

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, մարզերով*
Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց /հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**4058**	**4034**	**3864**	**4025**	**5884**	**284.4**	**280.2**	**305.2**	**335.2**	**350.6**	**115.4**	**112.9**	**117.8**	**134.9**	**206.3**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	4	9	4	11	8	175.0	138.9	250.0	103.6	280.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	187	144	149	97	215	88.6	100	130.2	246.8	289.1	1.7	1.5	1.9	2.4	6.2
Արարատ Ararat	792	900	869	858	1113	331.1	313.2	333.2	382.9	375.9	26.2	28.2	29.0	32.9	41.8
Արմավիր Armavir	2985	2887	2718	2919	4456	289.1	284.8	313.9	336.0	350.9	86.3	82.2	85.3	98.1	156.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	6	10	9	13	14	40.8	76.7	64.0	66.2	85.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	2	1	1	1	1	150.0	238.0	119.0	18.0	20.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	28	15	18	16	20	118.6	87.3	150.8	140.3	154.8	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3
Տավուշ Tavush	54	68	96	110	57	145.5	108.2	121.6	107.8	213.8	0.8	0.7	1.2	1.2	1.2

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, մարզերով*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**13054**	**14856**	**14932**	**15746**	**15888**	**71.4**	**108.9**	**119.7**	**141.2**	**153.6**	**81.6**	**148.9**	**164.4**	**201.4**	**218.9**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	556	637	637	637	612	17.6	46.0	30.8	45.5	75.8	0.9	2.9	1.9	2.9	4.6
Արագածոտն Aragatsotn	1479	1846	1846	1762	1637	9.5	38.3	54.7	51.2	58.5	1.4	7.0	10.0	8.9	9.5
Արարատ Ararat	3407	4065	4298	4607	4659	146.8	157.7	182.7	182.8	181.5	45.1	56.2	65.7	75.5	80.5
Արմավիր Armavir	5123	5386	5272	5875	6041	62.6	146.3	149.0	196.8	216.2	24.0	71.2	72.6	98.8	105.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	66	65	65	64	64	52.6	10.0	19.1	60.1	81.5	0.3	0.0	0.1	0.4	0.5
Կոտայք Kotayk	496	494	458	424	408	3.6	20.4	24.6	19.9	13.0	0.2	1.0	1.1	0.8	0.5
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	117	185	185	185	184	34.7	13.5	51.9	49.3	70.0	0.4	0.3	0.9	0.9	1.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	577	849	852	873	936	14.0	46.1	48.0	40.0	43.0	0.8	3.2	3.5	2.9	3.2
Տավուշ Tavush	1233	1329	1319	1319	1347	68.7	53.6	65.1	78.0	104.3	8.5	7.1	8.6	10.3	13.7

Ծանոթություն՝ 2006թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում կազմել է 18.7 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 17.0 հազ. հա:
Notice: In 2006 the area with higher dampness in average vegetative period in irrigated lands of republic comprised 18.7 thousand hectare, including 17.0 thousand hectare in Ararat valley.

Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորեխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի:
Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land.

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունն ըստ մարզերի և հետազոտված հողատեսքերի, 2006թ.
Mass reproduction and occurrence of locusts and rodents by marzes and observed types of land, 2006

հա
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	195067	37220	157847	87214	14856	72358	22725	3038	19687	46733	11052	35681	29874	7052	22822	8521	1222	7299
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	24335	7340	16995	12201	4380	7821	2058	205	1853	4925	1425	3500	4596	1155	3441	555	175	380
Արարատ Ararat	19174	3948	15226	8724	1092	7632	6192	1296	4896	2705	1088	1617	1493	472	1021	60	-	60
Արմավիր Armavir	19218	2127	17091	7037	669	6368	7605	697	6908	3162	485	2677	517	113	404	897	163	734
Գեղարքունիք Gegharkunik	21661	6992	14669	6554	1478	5076	245	-	245	7794	3614	4180	5456	1617	3839	1612	283	1329
Լոռի Lori	25464	2773	22691	12821	1026	11795	836	-	836	6623	1220	5403	4174	527	3647	1010	-	1010

Աղյուսակ 3.9.-ի շարունակություն
Table 3.9. continuation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Կոտայք Kotayk	18519	2933	15586	10385	1310	9075	2969	493	2476	4014	780	3234	953	335	618	198	15	183
Շիրակ Shirak	24221	5747	18474	14188	3367	10821	178	-	178	5239	1130	4109	3881	1180	2701	735	70	665
Սյունիք Syunik	17411	2190	15221	7326	629	6697	362	122	240	3674	390	3284	3867	743	3124	2182	306	1876
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10485	610	9875	2413	190	2223	638	-	638	4282	230	4052	2340	180	2160	812	10	802
Տավուշ Tavush	14579	2560	12019	5565	715	4850	1642	225	1417	4315	690	3625	2597	730	1867	460	200	260

Ծանոթություն՝ Նախկինում մորեխներով չվարակված տարածքներում հասուն մորեխների հոտեր չեն հայտնաբերվել:
Notice: Mature locusts flocks have not been detected in the areas not being enfected previously with locusts.

Աղյուսակ 3.10.
Table 3.10.

Մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունն ըստ մարզերի և հետազոտված հողատեսքերի, 2007թ.

հա

Mass reproduction and occurrence of locusts and rodents by marzes and observed types of land, 2007

hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	207446	29790	177656	93122	11124	81998	22910	2629	20281	58521	10404	48117	25042	4703	20339	7851	930	6921
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.10.-ի շարունակություն

Table 3.10. continuation

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Արագածոտն Aragatsotn	16558	2967	13591	8977	1311	7666	2451	245	2206	2808	728	2080	1877	623	1254	445	60	385
Արարատ Ararat	17776	2918	14858	9256	1187	8069	6027	727	5300	1700	767	933	683	217	466	110	20	90
Արմավիր Armavir	16575	1966	14609	5055	699	4356	8117	659	7458	2652	339	2313	108	15	93	643	254	389
Գեղարքունիք Gegharkunik	32655	5505	27150	14183	2187	11996	240	-	240	9901	2463	7438	6833	664	6169	1498	191	1307
Լոռի Lori	42507	3955	38552	17630	395	17235	280	-	280	20862	3220	17642	2225	340	1885	1510	-	1510
Կոտայք Kotayk	18923	4556	14367	10692	2217	8475	2658	748	1910	4341	1166	3175	1105	405	700	127	20	107
Շիրակ Shirak	24879	3901	20978	12295	1319	10976	-	-	-	6456	864	5592	5476	1565	3911	652	153	499
Սյունիք Syunik	17869	2131	15738	8306	1159	7147	25	-	25	3925	227	3698	3865	573	3292	1748	172	1576
Վայոց ձոր Vayots Dzor	8369	1145	7224	1997	260	1737	1310	175	1135	3065	500	2565	1657	200	1457	340	10	330
Տավուշ Tavush	11335	746	10589	4731	390	4341	1802	75	1727	2811	130	2681	1213	101	1112	778	50	728

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի և հողատեսքերի, 2006թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes and types of land, 2006

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքեր hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**157847**	**1133**	**111**	**776**	**69**	**1465**	**134**	**1368**	**108**	**1426**	**123**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	16995	120	11	52	4	160	14	140	9	210	18
Արարատ Ararat	15226	62	7	50	4	70	6	85	7	90	8
Արմավիր Armavir	17091	54	6	58	3	65	7	80	6	85	6
Գեղարքունիք Gegharkunik	14669	145	14	84	6	170	16	160	14	191	18
Լոռի Lori	22691	116	10	62	5	156	12	140	10	120	12
Կոտայք Kotayk	15586	126	11	150	15	185	15	160	14	180	14
Շիրակ Shirak	18474	170	16	110	10	195	16	188	17	160	14
Սյունիք Syunik	15221	130	16	80	8	164	18	145	11	160	15
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9875	115	12	70	7	170	16	160	12	120	9
Տավուշ Tavush	12019	95	8	60	7	130	14	110	8	110	9

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի և հողատեսքերի, 2007թ.
Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes and types of land, 2007

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		աննպատակ հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	177656	853	89	950	99	988	105	1009	107	1260	132
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	13591	76	8	216	22	165	17	134	14	254	26
Արարատ Ararat	14858	58	6	56	6	43	5	37	4	110	12
Արմավիր Armavir	14609	59	6	154	16	85	9	131	14	79	8
Գեղարքունիք Gegharkunik	27150	97	10	98	10	112	12	123	13	148	15
Լոռի Lori	38552	174	18	160	17	167	17	151	16	146	15
Կոտայք Kotayk	14367	57	6	48	5	56	6	46	5	115	12
Շիրակ Shirak	20978	100	10	-	-	112	12	120	13	131	14
Սյունիք Syunik	15738	94	10	96	10	91	10	96	10	120	13
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7224	52	6	48	5	71	8	72	8	42	5
Տավուշ Tavush	10589	86	9	74	8	86	9	99	10	115	12

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի և հողատեսքերի, 2006թ.[1]

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes and types of land, 2006[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, *ընդամենը,* հա **Areas infected with locusts,** *total,* **hectare**	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ **Availability of locusts per square meter by types of land, unit**										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % **Average effectiveness, %**
		վարելահող **arable land**		բազմամյա տնկարկներ **perennial seedling**		խոտհարքներ **hayfield**		արոտավայրեր **pasture**		անօգտագործելի հողեր **unusable land**		
		պայքարից առաջ **before combating**	պայքարից հետո **after combating**	պայքարից առաջ **before combating**	պայքարից հետո **after combating**	պայքարից առաջ **before combating**	պայքարից հետո **after combating**	պայքարից առաջ **before combating**	պայքարից հետո **after combating**	պայքարից առաջ **before combating**	պայքարից հետո **after combating**	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**37220**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	7340	19	1-2	12	1	19	2	19	2	26	3-4	89.4
Արարատ Ararat	3948	21	2-3	18	2	16	1	4	-	-	-	89.6
Արմավիր Armavir	2127	9	1	4	-	4	-	4	-	14	1	90.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	6992	19	3	-	-	20	3	16	2	3	-	85.6
Լոռի Lori	2773	4	-	-	-	3	-	5	-	2	-	-
Կոտայք Kotayk	2933	3	-	4	-	4	-	3	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	5747	22	2-4	-	-	20	2-3	5	-	4	-	87.5
Սյունիք Syunik	2190	14	1-2	3	-	22	3	18	3	3	-	86.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	610	16	2	-	-	2	-	3	-	3	-	88.0
Տավուշ Tavush	2560	2	-	2	-	3	-	2	-	2	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո ըստ մարզերի և հողատեսքերի, 2007թ.[1]

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes and types of land, 2007[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, *ընդամենը,* հա Areas infected with locusts, *total,* hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքեր hayfield		արոտավայրեր pasture		աննպատակ հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**29790**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Արագածոտն Aragatsotn	2967	16	2	2	-	19	2	17	2	24	2	85.5
Արարատ Ararat	2918	13	1	13	1	12	1	3	-	1	-	86.6
Արմավիր Armavir	1966	12	1	12	1	2	-	3	-	2	-	90.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	5505	17	1	-	-	19	2	17	2	3	-	91.0
Լոռի Lori	3955	4	-	-	-	3	-	4	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	4556	3	-	2	-	2	-	3	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	3901	19	2	-	-	22	3	18	2	3	-	87.5
Սյունիք Syunik	2131	14	2	-	-	13	1	16	2	3	-	88.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1145	15	2	-	-	12	1	12	1	1	-	86.0
Տավուշ Tavush	746	2	-	1	-	2	-	1	-	1	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Ագրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2007թ. հոկտեմբեր-դեկտեմբեր)

Հոկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության տարածաշրջանների մեծ մասում նորմայից բարձր էր՝ 2 աստիճան (առանձին վայրերում՝ 1.5 աստիճան): Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը դիտվել է հոկտեմբերի 15-16-ը (առանձին շրջաններում այն գերազանցել է տվյալ օրվա երբևէ գրանցված առավելագույն ջերմաստիճանը)՝ Սյունիքի հովիտներում՝ +32^{0}C, Արարատյան դաշտում և Տավուշում՝ +27…+29^{0}C, Սյունիքի նախալեռներում և Լոռում՝ +22...+26^{0}C, լեռնային շրջաններում՝ +19...+21^{0}C: Ամենացածր ջերմաստիճանը տարածաշրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 18-22-ը՝ լեռնային շրջաններում և Լոռում՝ -2…-6^{0}C, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ -2…+3^{0}C, Արարատյան դաշտում՝ 0…+2^{0}C, Սյունիքի հովիտներում՝ +4…+7^{0}C:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության տարածաշրջանների մեծ մասում բարձր էր նորմայից և կազմել է Արարատյան դաշտում նորմայի 120-130%-ը, Գեղարքունիքում, Վայոց ձորի լեռներում, Շիրակում, Տավուշում և Լոռում՝ 120-140% (Վանաձորում՝ 57%, Սևանում՝ 200%), Սյունիքում՝ 100-125% (Մեղրում՝ 60%), Արագածոտնի լեռներում և Կոտայքում՝ 80-85%:

Հոկտեմբերին հանրապետությունում եղանակային պայմանները հիմնականում նպաստավոր էին բերքահավաքի համար: Առանձին օրերին դիտված տեղումները խանգարեցին և դժվարացրեցին բերքահավաքը, սակայն բարձրացրեցին հողի խոնավության պաշարները՝ բարելավելով հատիկի ծլման պայմանները:

Նոյեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության տարածաշրջանների մեծ մասում նորմայից ցածր էր՝ 0.4-1 աստիճան: Առավելագույն ջերմաստիճանը տարածաշրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 2-7-ը և 17-ին՝ Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +26^{0}C, Արարատյան դաշտում՝ +17…+21^{0}C, Տավուշում՝ +17…+20^{0}C, Սյունիքի նախալեռներում և Լոռում՝ +15…+17^{0}C, լեռնային շրջաններում՝ +10…+13^{0}C: Նվազագույն ջերմաստիճանը տարածաշրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 25-27-ը և 29-30-ը՝ լեռնային շրջաններում և Լոռում՝ -15...-19^{0}C, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ -6...-10^{0}C (Սիսիանում՝ -17^{0}C), Արարատյան դաշտում՝ -6...-8^{0}C, Սյունիքի հովիտներում՝ -1...-6 ^{0}C:

Նոյեմբերին ամսական տեղումների քանակը հանրապետության տարածաշրջանների մեծ մասում նորմայից զգալի բարձր էր՝ Լոռում կազմել է նորմայի 220-320%-ը, Տավուշում՝ 220-260%, Գեղարքունիքում՝ 170-270% (Սևանում՝ 340%), Վայոց ձորի լեռներում, Շիրակում և Կոտայքում՝ 150-220%, Սյունիքում և Արարատյան դաշտում՝ 150-230%: Նոյեմբերի 7-ին լեռնային շրջաններում դիտվել է առաջին ձյունը, իսկ նոյեմբերի 30-ի դրությամբ լեռնային և նախալեռնային որոշ շրջաններում ձյան ծածկույթի բարձրությունը կազմել է 10-18սմ:

Ամսվա առաջին կեսին եղանակային պայմանները բարենպաստ էին աշնանացանի աճի և զարգացման համար: Երկրորդ տասնօրյակի կեսերից աշնանացան ցորենի վեգետացիան դադարեց: Առանձին շրջաններում աշնանացան ցորենն անցավ ձմեռման թփակալված, իսկ շրջանների մեծ մասում՝ թերզարգացած վիճակում: Աշնանացանի թփակալման հանգույցում նվազագույն ջերմաստիճանը -1 աստիճանից ցածր չի գրանցվել, միայն Սիսիանում այն գրանցվել է -6 աստիճան:

Դեկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը տարածաշրջանների մեծ մասում ցածր էր նորմայից՝ 1-1.5 աստիճան (առանձին վայրերում՝ 2 աստիճան): Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը տարածաշրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի 11-12-ը և 14-ին՝ Սյունիքի հովիտներում՝ +18…+20^{0}C, Տավուշում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +13…+16^{0}C, Արարատյան դաշտում՝ +10…+15^{0}C, Լոռում՝ +7…+12^{0}C, լեռնային շրջաններում՝ +4…+7^{0}C: Ամենացածր ջերմաստիճանը տարածաշրջանների մեծ մասում գրանցվել է դեկտեմբերի 26-29-ը և 31-ին՝ լեռնային շրջաններում և Լոռում՝ -14…-19^{0}C, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի նախալեռներում՝ -10…-12^{0}C, Տավուշում և Սյունիքի հովիտներում՝ -5…-7^{0}C:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության տարածաշրջանների մեծ մասում նորմայից զգալի ցածր էր՝ Արարատյան դաշտում և Տավուշում այն կազմել է նորմայի 14-30%-ը, Լոռում և լեռնային շրջաններում՝ 40-80%, Սյունիքում՝ 80-110%: Ամսվա առանձին օրերի շրջանների մեծ մասում դիտվել է ձյուն:

Ամսվա ընթացքում աշնանացանը գտնվել է ձմեռային հանգստի շրջանում: Դեկտեմբերին եղանակային պայմանները հիմնականում բավարար էին ձմեռման համար:

Agro – meteorological information
(October - December 2007)

The average monthly air temperature in October was over the norm by 2 degrees in the most of regions (in some places by 1.5 degrees). The maximal temperature was observed on 15-16 October (in some places it was higher than the recorded absolute maximal values of those days): in Syunik valleys it was $+32^0$C, in Ararat valley and Tavush $+27…+29^0$C, in submountain regions of Syunik and Lori $+22…+26^0$C, in mountain regions $+19…+21^0$C. In most of regions the minimal temperature was observed on the 18-22 October: in mountain regions and Lori it was $-2…-6^0$C, in Tavush and submountain regions of Syunik $-2…+3^0$C, in Ararat valley $0…+2^0$C and Syunik valleys $+4…+7^0$C.

The amount of monthly precipitation was over the norm and made up 120-130% of norm in Ararat valley, 120-140% in Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Vayots Dzor, Shirak, Tavush and Lori (57% in Vanadzor, 200% in Sevan), 100-125% in Syunik (60% in Meghri), 80-85% in Aragatsotn and Kotayk.

In October the weather conditions were mostly favorable for harvesting, however observed precipitation on several days caused some difficulties for harvesting. At the same time as a result of precipitation the humidity of the ground rose and created better condition for the grain seedling.

The average monthly air temperature in November was below the norm by 0.4-1 degree in most of the regions of the Republic. The maximal temperature was observed on 2-7 and 17 November: in Syunik valleys it was $+26^0$C, in Ararat valley $+17…+21^0$C, in Tavush $+17…+20^0$C, in submountain regions of Syunik and Lori $+15…+17^0$C, in mountain regions $+10…+13^0$C. The minimal temperature was recorded on 25-27 and 29-30 November: in mountain regions and Lori it was $-15…-19^0$C, in Tavush and submountain regions of Syunik $-6…-10^0$C (-17^0C in Sysian), in Ararat valley $-6…-8^0$C and Syunik valleys $-1...-6^0$C.

The amount of monthly precipitation was considerably higher then the norm and made up 220-320% of the norm in Lori, 220-260% in Tavush, 170-270% in Gegharkunik (340% in Sevan), 150-220% in mountain regions of Vayots Dzor, Shirak and Kotayk, 150-230% in Syunik and Ararat valley. On 7 November snow was observed in mountain regions. On a 30 November in several mountain and submountain regions the thickness of snow cover made up 10-18 cm.

In November the weather conditions were favorable for the growth and development of winter crops. In the second part of the month crop vegetation stopped. In several regions crops passed on to wintering of bushing stage whereas in some places cereal crops were undeveloped. The lowest temperature during the bushing of winter crops did not exceed -1^0C, but Sysian, where -6^0C was observed.

The average monthly air temperature in December was below the norm by 1-1.5 degrees in the most of regions (in some places by 2 degrees). The maximal temperature was observed on 11-12 and 14 of the month: in Syunik valleys it was $+18…+20^0$C, in Tavush and submountain regions of Syunik $+13…+16^0$C, in Ararat valley $+10…+15^0$C, in Lori $+7…+12^0$C, in mountain regions $+4…+7^0$C. The minimal temperature was recorded on 26-29 and 31 December: in mountain regions and Lori it was $-14…-19^0$C, in Ararat valley and submountain regions of Syunik $-10…-12^0$C, in Tavush, and Syunik valleys $-5…-7^0$C.

In December observed precipitation was considerably low then the norm and made up 14-30% of the norm in Ararat valley and Tavush, 40-80% in Lori and mountain regions, 80-110% in Syunik. In most regions of the Republic precipitations were observed as a snow.

During the month the wintering crops were in the the winter resting period. In December weather conditions were mostly favorable for wintering.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, մարզերով*
Number of cattles as of January 1, by marzes*

գլուխ
head

	2003	2004	2005	2006	2007	2008[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**535784**	**565844**	**573260**	**592067**	**620197**	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	2590	2588	3353	3455	3134	...
Արագածոտն Aragatsotn	63207	66502	67612	72220	73966	...
Արարատ Ararat	42741	45656	43102	43123	43646	...
Արմավիր Armavir	37145	39311	40728	42519	47778	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	96002	104018	100776	102789	111484	...
Լոռի Lori	59380	64102	65967	71168	73611	...
Կոտայք Kotayk	51555	53763	55759	57384	58667	...
Շիրակ Shirak	79908	84344	88982	90818	96192	...
Սյունիք Syunik	45790	49509	49889	51131	53319	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	19900	20418	20895	20499	20689	...
Տավուշ Tavush	37566	35633	36197	36961	37710	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, մարզերով*
Number of cows as of January 1, by marzes*

գլուխ
head

	2003	2004	2005	2006	2007	2008[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	280764	290995	290069	297060	307089	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	1435	1658	2084	2200	1854	...
Արագածոտն Aragatsotn	32508	35251	34879	37758	36994	...
Արարատ Ararat	21028	21524	19826	20089	18931	...
Արմավիր Armavir	18378	18450	18239	18867	20533	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	49893	52775	51291	53047	57730	...
Լոռի Lori	33208	35131	34759	36905	37650	...
Կոտայք Kotayk	28314	28932	28985	29747	30814	...
Շիրակ Shirak	41875	43368	45916	43940	46517	...
Սյունիք Syunik	23848	25129	25270	25522	26345	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10795	10281	10129	10131	10394	...
Տավուշ Tavush	19482	18496	18691	18854	19327	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, մարզերով*
Number of pigs as of January 1, by marzes

գլուխ
head

	2003	2004	2005	2006	2007	2008[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	111031	85393	89082	137508	152791	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	1862	2094	2342	3520	3516	...
Արագածոտն Aragatsotn	6026	4048	3765	8184	9942	...
Արարատ Ararat	9244	9021	8733	14626	16269	...
Արմավիր Armavir	9661	9289	9490	16933	17661	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	7467	6512	6005	9563	13164	...
Լոռի Lori	17044	10398	10750	16886	16434	...
Կոտայք Kotayk	12320	9828	11389	19978	21136	...
Շիրակ Shirak	19846	11042	11857	12821	14215	...
Սյունիք Syunik	4225	4202	4450	7533	9626	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1240	570	782	1406	1841	...
Տավուշ Tavush	22096	18389	19519	26058	28987	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, մարզերով*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes*

գլուխ
head

	2003	2004	2005	2006	2007	2008[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	602560	628475	603252	591566	632894	...
այդ թվում՝ *of which*						
ք. Երևան Yerevan	3898	3900	3408	3562	4204	...
Արագածոտն Aragatsotn	87067	90122	87587	93224	94666	...
Արարատ Ararat	76653	83621	76554	67998	71320	...
Արմավիր Armavir	39784	44807	49724	47815	63994	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	100739	105178	99719	99991	106332	...
Լոռի Lori	40077	43388	41535	41415	38778	...
Կոտայք Kotayk	64514	64450	59893	56176	55019	...
Շիրակ Shirak	67355	74373	72604	74805	85016	...
Սյունիք Syunik	60785	62991	60786	58126	60330	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	30154	29073	26765	23293	28561	...
Տավուշ Tavush	31534	26572	24677	25161	24674	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս.թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, մարզերով, 2006թ.
Livestock by infectious diseases in marzes, 2006

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի *of which* **by marzes**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագածոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղարքունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	1	x	1	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	745	3	134	61	74	175	36	3	42	199	16	2
տուբերկուլյոզ tuberculosis	49	x	6	x	x	x	21	x	x	17	5	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	905	x	158	230	98	95	2	4	26	259	33	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.19.-ի շարունակություն
Table 3.19. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի *of which* **by marzes**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագածոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղարքունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Խոզեր **Pigs**												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	2	x	1	1	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ժանտախտ plague	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ձիեր **Horses**												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, մարզերով, 2007թ.
Livestock by infectious diseases in marzes, 2007

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի *of which* by marzes										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	3	x	2	x	x	1	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	1217	x	216	55	83	221	91	15	33	458	45	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	10	x	x	3	x	x	x	x	x	2	5	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	1486	x	618	218	255	83	x	20	127	118	47	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի *of which* **by marzes**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագածոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղարքունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Խոզեր **Pigs**												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	2	x	1	1	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ժանտախտ plague	6841	155	x	199	74	262	2213	190	x	x	x	3748
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ձիեր **Horses**												
սիբիրախտ anthrax	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
բրուցելյոզ brucellosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
տուբերկուլյոզ tuberculosis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն, մարզերով

Livestock production by marzes

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանդի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա[1]) **Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons[1])**								
	2003	2004	2005	2006	2007	2007			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**92.0**	**94.6**	**99.1**	**117.1**	**122.2**	**20.0**	**24.8**	**34.2**	**43.2**
ք. Երևան Yerevan	1.4	0.4	0.5	0.6	1.0	0.1	0.1	0.2	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	9.5	10.3	10.8	13.0	13.3	2.1	2.8	3.7	4.7
Արարատ Ararat	8.0	8.4	8.8	10.6	10.8	1.7	2.3	3.0	3.8
Արմավիր Armavir	8.4	10.0	10.9	11.1	11.7	2.3	2.3	3.4	3.7
Գեղարքունիք Gegharkunik	14.4	14.9	15.7	18.7	19.1	3.1	4.0	5.3	6.7
Լոռի Lori	9.0	9.5	9.9	11.9	12.6	2.0	2.5	3.6	4.5
Կոտայք Kotayk	11.0	9.8	10.0	12.3	14.0	2.3	2.5	3.9	5.3
Շիրակ Shirak	13.4	13.1	13.7	16.5	16.8	2.7	3.5	4.7	5.9
Սյունիք Syunik	7.0	7.7	7.8	9.2	9.4	1.5	2.0	2.6	3.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3.3	3.3	3.5	4.2	4.3	0.7	0.9	1.2	1.5
Տավուշ Tavush	6.6	7.2	7.5	9.0	9.2	1.5	1.9	2.6	3.2

	Կաթ (հազ. տոննա) **Milk (thousand tons)**								
	2003	2004	2005	2006	2007	2007			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**513.7**	**555.2**	**594.6**	**620.0**	**642.0**	**84.2**	**243.2**	**237.7**	**76.9**
ք. Երևան Yerevan	3.4	3.6	3.6	3.5	3.5	0.4	1.3	1.2	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	59.4	64.1	68.6	71.5	74.0	9.7	28.1	27.4	8.8
Արարատ Ararat	38.4	41.4	44.5	46.4	48.0	6.3	18.2	17.8	5.7
Արմավիր Armavir	33.2	35.9	38.4	40.2	41.5	5.4	15.8	15.3	5.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	91.5	98.7	105.8	110.2	114.0	15.0	43.2	42.2	13.6
Լոռի Lori	60.4	65.4	69.9	73.0	76.2	9.9	28.7	28.5	9.1
Կոտայք Kotayk	52.8	56.9	61.2	63.8	66.0	8.8	24.8	24.4	8.0
Շիրակ Shirak	76.6	83.0	88.8	92.6	95.8	12.5	36.5	35.4	11.4

[1] *Ներառյալ ներքին սպառումը:*
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	2003	2004	2005	2006	2007	2007			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Սյունիք Syunik	43.4	47.1	50.5	52.5	54.4	7.1	20.6	20.2	6.5
Վայոց ձոր Vayots Dzor	19.4	21.0	22.5	23.4	24.3	3.2	9.2	9.0	2.9
Տավուշ Tavush	35.2	38.1	40.8	42.9	44.3	5.9	16.8	16.3	5.3
	Ձու (մլն. հատ) Eggs (million pieces)								
	2003	2004	2005	2006	2007	2007			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**502.2**	**563.0**	**518.2**	**463.7**	**525.4**	**106.8**	**141.6**	**121.6**	**155.4**
ք. Երևան Yerevan	55.5	46.9	38.6	28.0	31.9	8.3	7.8	6.2	9.6
Արագածոտն Aragatsotn	26.2	27.3	27.4	23.8	28.8	4.4	7.7	7.1	9.6
Արարատ Ararat	38.8	41.4	42.9	37.3	45.2	6.9	12.0	11.2	15.1
Արմավիր Armavir	37.4	39.9	41.0	34.9	84.9	17.1	22.9	21.0	23.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	35.2	41.0	43.4	37.8	46.6	7.0	12.2	11.6	15.8
Լոռի Lori	23.0	29.2	27.7	25.7	29.4	4.9	8.8	6.4	9.3
Կոտայք Kotayk	200.6	251.6	206.6	198.1	161.0	42.9	43.8	34.0	40.3
Շիրակ Shirak	35.2	38.1	40.3	35.1	42.5	6.5	11.3	10.5	14.2
Սյունիք Syunik	15.1	14.6	15.5	13.5	16.4	2.5	4.3	4.1	5.5
Վայոց ձոր Vayots Dzor	11.6	12.5	13.1	10.6	15.8	2.8	4.7	3.9	4.4
Տավուշ Tavush	23.6	20.5	21.7	18.9	22.9	3.5	6.1	5.6	7.7

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2003	2004	2005	2006	2007	2007 I եռ./qrtr	2007 II եռ./qrtr	2007 III եռ./qrtr	2007 IV եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	303946.8	384607.9	319087.1	305513.1	421184.8	98189.5	37329.8	122478.3	163187.2
Ալյուր Flour	6096.7	14596.9	1795.0	584.9	750.8	245.8	190.1	89.0	225.9
Բրինձ Rice	15685.7	14494.8	17483.4	20307.1	29321.7	5651.9	8917.3	4484.1	10268.4
Մակարոնեղեն Macaroni	2021.6	2835.5	3311.4	2849.7	3981.6	987.2	893.1	791.0	1310.3
Շաքար Sugar	86963.1	74875. 5	103269.4	56771.2	87846.9	21619.6	7547.5	36858.5	21821.3
Բուսական յուղ Vegetable oil	18309.3	13220.4	18628.6	19311.1	24196.4	6299.2	8150.2	3788.8	5958.2
Ձու Eggs	8.6	44.7	41.3	439.6	111.0	-	0.6	1.0	109.4
Թռչնի միս Poultry	12377.9	10019.2	14852.5	8001.8	26480.8	9063.4	1651.4	10272.2	5493.8
Տավարի միս Beef	9658.4	10863.2	9528.3	10106.9	6063.6	1768.6	1665.3	1007.9	1621.8
Խոզի միս Pork	964.5	2134.9	2760.9	3200.1	2588.6	321.1	659.6	670.8	937.1
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3575.9	3866.5	3837.0	3443.6	5281.9	947.0	1437.0	1593.0	1304.9
Կարագ Butter	3644.6	5268.4	3999.5	2644.8	1992.6	543.5	644.3	424.0	380.8
Պանիր Cheese	253.5	493.5	551.6	694.7	877.3	164.3	194.5	245.0	273.5
Բանջարեղեն Vegetables	8669.1	9004.3	10320.7	14479.5	19674.0	3643.8	10645.8	2626.3	2758.1
որից՝ կարտոֆիլ *of which* potatoes	2858.7	1553.3	915.1	1705.0	5998.1	145.2	5812.0	0.4	40.5
Միրգ (ներառյալ՝ ընկույզապտուղներ) Fruit (including nuts)	12584.5	17167.9	22373.8	22822.0	30349.4	4893.5	4742.8	3161.0	17552.1
որից՝ խաղող *of which* grapes	1256.2	894.5	924.8	1140.3	447.6	50.9	94.6	68.4	233.7
բոստանային մշակաբույսեր melons	267.2	313.6	363.7	584.5	460.1	15.1	318.4	123.4	3.2

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2003	2004	2005	2006	2007	2007			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոնյակ[1] Cognac[1]	12118.0	10824.0	16125.5	14806.3	23993.1	5696.2	5907.5	5038.9	7350.5
Գինի Wine	362.3	382.6	513.4	632.8	1366.6	345.8	684.9	127.1	208.8
Հանքային ջուր Mineral water	3816.1	4520.1	6342.2	10610.0	13694.4	3008.6	5952.1	2951.4	1782.3
Միրգ (ներառյալ՝ ընկույզապտուղներ) Fruit (including nuts)	3978.0	2497.2	6846.5	10960.1	5819.5	295.2	2422.3	1923.7	1178.3
որից՝խաղող *of which* grapes	1003.7	324.8	586.9	954.1	1706.5	121.1	0.0	492.5	1092.9
Պանիր Cheese	1002.6	1026.3	2292.7	936.9	567.2	117.8	60.7	340.8	47.9
Ձու Eggs	1196.9	2703.2	711.6	500.9	135.3	24.0	25.6	29.0	56.7

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2003	2004	2005	2006	2007	2007			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	116.7	10.6	3.6	6.2	5.3	0.0	0.0	4.6	0.7
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	444.7	5392.7	627.3	103.1	142.3	18.5	36.7	22.5	64.6
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	1.5	3.5	5.4	5.8	3.8	1.8	0.0	0.04	2.0
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	167.0	136.9	127.1	182.0	145.8	34.9	4.6	41.6	64.7

[1] *Մինչև 2004թ. տվյալները ներկայացված են առանց քաղաքացիների կողմից իրականացվող առևտրի:*
Up to 2004 the data are presented without citizens' (shuttle) trade.

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2004թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2004

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	92.9	291.6	410.3	**794.8**	508.8	75.7	11.7	38.5	0.9	0.0	159.2	**794.8**	41.6	169.5	464.3	1485.9
Կարտոֆիլ◊ Potatoes◊	408.5	576.4	1.6	**986.5**	179.3	144.3	65.2	142.9	0.0	0.0	454.8	**986.5**	99.7	59.7	163.6	122.7
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	265.0	713.6	12.5	**991.1**	648.4	14.3	18.7	0.8	28.0	0.0	280.9	**991.1**	102.2	216.0	591.8	174.8
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	5.4	113.7	22.8	**141.9**	116.3	0.0	10.5	-	5.0	0.0	10.1	**141.9**	86.5	38.7	106.1	82.2
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume cops	0.9	5.2	3.0	**9.1**	7.6	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	0.9	**9.1**	63.4	2.5	6.9	21.9
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.7	0.4	13.7	**15.8**	14.4	-	0.2	-	0.1	0.0	1.1	**15.8**	2.9	4.8	13.1	116.2
Շաքար Sugar	3.8	0.7	78.3	**82.8**	77.7	-	1.2	-	0.5	0.0	3.4	**82.8**	0.9	25.9	70.9	273.7
Ձու Eggs	0.3	31.0	0.3	**31.6**	25.8	0.0	1.6	1.1	2.7	0.0	0.4	**31.6**	108.4	8.6	23.5	12.5
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	34.2	555.2	19.9	**609.3**	482.4	55.5	24.4	-	8.6	0.0	38.4	**609.3**	98.0	160.7	440.3	176.1
Տավարի միս Beef	0.7	33.4	12.7	**46.8**	44.8	0.0	0.6	-	0.9	0.0	0.5	**46.8**	73.9	14.9	40.9	73.6
Խոզի միս Pork	0.3	8.5	7.0	**15.8**	15.4	0.0	0.2	-	0.0	0.0	0.2	**15.8**	54.8	5.1	14.1	29.5
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	7.2	0.0	**7.3**	7.1	0.0	0.1	-	0.0	0.0	0.1	**7.3**	100.0	2.4	6.5	10.4

[1] *Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.25.-ի շարունակություն
Table 3.25. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հավի միս Poultry	0.3	4.3	13.4	**18.0**	17.7	0.0	0.1	-	0.0	0.0	0.2	**18.0**	24.3	5.9	16.2	17.3
Խաղող Grapes	3.0	148.9	3.4	**155.3**	141.2	0.0	7.0	-	0.3	0.0	6.8	**155.3**	98.0	2.7	7.5	5.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2601.8***

Այստեղ և հետայսու՝ պարենային հաշվեկշիռներում.

Here and hereinafter in the food balances:

-ցորենի ցուցանիշը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ալյուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի և այլ հացամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած ցորենի,

-the indicator *Wheat* includes data on wheat, flour, macaroni, ethyl alcohol and bread and other bakery goods, which are conditionally transformed into wheat,

-բանջարեղենի ցուցանիշը ներառում է թարմ, չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն) տվյալները,

-the indicator *Vegetables* includes data on fresh, dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.),

-մրգի ցուցանիշը ներառում է թարմ, չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, մերձարևադարձային, արևադարձային և այլն) տվյալները,

-the indicator *Fruit* includes data on fresh, dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, subtropical, tropical etc.),

-հատիկաընդեղային մշակաբույսերի ցուցանիշը ներառում է լոբու, ոսպի և այլ լոբազգիների տվյալները,

-the indicator *Legume crop* includes data on beans, lentils and other beans,

-բուսական յուղի ցուցանիշը ներառում է սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի տվյալները,

-the indicator *Vegetable* oil includes data on soy, peanut, olives, palm, sunflower seed and other oil,

-ձվի ցուցանիշը ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի,

-the indicator *Eggs* includes data on eggs in shells as well as egg powder conditionally transformed into eggs,

-կաթի ցուցանիշը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի,

-the indicator *Milk* includes data on fresh milk, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese and other milk products conditionally transformed into fresh milk,

-տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, հավի մսի ցուցանիշները ներառում են սպանդային քաշով մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով մսի,

-the indicators *Beef, Pork, Mutton and goat meet, Poultry* include data on slaughter weight, as well as sausages, canned meat and other meat products conditionally transformed into meat in slaughter weight,

-խաղողի ցուցանիշը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի:

-the indicator Grape includes data on grapes, as well as raisins conditionally transformed into grapes.

[1] *Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.26.

Table 3.26.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2005թ. *հազ.տոննա*

National food balance of the Republic of Armenia, 2005 *thousand tons*

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	159.2	258.4	332.8	**750.4**	466.1	77.1	10.7	39.5	0.3	0.0	156.7	**750.4**	43.7	155.3	425.4	1361.2
Կարտոֆիլ◊ Potatoes◊	454.8	564.2	0.9	**1019.9**	159.6	194.6	75.5	137.8	0.3	0.0	452.1	**1019.9**	99.9	53.2	145.7	109.2
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	280.9	781.6	16.4	**1078.9**	698.0	15.9	20.8	0.8	29.4	0.0	314.0	**1078.9**	101.7	232.5	637.0	187.0
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	10.1	315.6	27.0	**352.7**	273.0	0.0	24.8	0.0	12.9	0.0	42.0	**352.7**	95.7	90.9	249.1	189.9
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume cops	0.9	4.4	3.1	**8.4**	7.0	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	0.8	**8.4**	58.7	2.3	6.4	20.2
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.1	0.3	19.1	**20.5**	18.7	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	1.5	**20.5**	1.5	6.2	17.1	150.9
Շաքար Sugar	3.4	1.9	106.7	**112.0**	104.5	0.0	1.7	0.0	1.1	0.0	4.7	**112.0**	1.8	34.8	95.4	368.1
Ձու Eggs	0.4	28.5	0.2	**29.1**	25.6	0.0	1.5	1.0	0.7	0.0	0.3	**29.1**	101.8	8.5	23.4	12.4
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	38.4	594.6	20.4	**653.4**	507.5	59.5	26.1	0.0	19.1	0.0	41.2	**653.4**	99.8	169.1	463.2	185.3
Տավարի միս Beef	0.5	34.4	11.2	**46.1**	44.0	0.0	0.6	0.0	0.8	0.0	0.7	**46.1**	76.8	14.7	40.2	72.3
Խոզի միս Pork	0.2	9.4	7.2	**16.8**	16.1	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.3	**16.8**	57.3	5.4	14.7	30.9
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	7.6	0.0	**7.7**	7.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	**7.7**	100.0	2.5	6.8	11.0
Հավի միս Poultry	0.2	4.6	20.0	**24.8**	24.2	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.4	**24.8**	18.7	8.1	22.1	23.6
Խաղող Grapes	6.8	164.4	3.7	**174.9**	158.9	0.0	7.9	0.0	0.7	0.0	7.4	**174.9**	98.2	3.0	8.1	5.5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																*2727.5◊*

[1] *Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2006թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2006

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	156.7	146.5	317.7	**620.9**	482.9	57.4	8.0	32.2	0.6	0.0	39.8	**620.9**	31.6	160.9	440.7	1410.3
Կարտոֆիլ◊ Potatoes◊	452.1	539.5	1.7	**993.3**	171.2	192.1	73.5	132.2	0.0	0.0	424.3	**993.3**	99.7	57.0	156.2	117.2
Բանջարեղեն◊ Vegetables◊	314.0	915.0	20.0	**1249.0**	818.4	18.0	23.5	0.9	20.1	0.0	368.1	**1249.0**	100.0	272.6	746.9	234.5
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except for grapes)	42.0	286.0	27.9	**355.9**	259.0	0.0	24.7	0.0	18.7	0.0	53.5	**355.9**	96.9	86.3	236.4	186.7
Հատիկաընդեղային մշակաբույսեր Legume cops	0.8	4.0	4.2	**9.0**	7.5	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	0.9	**9.0**	48.8	2.5	6.8	21.7
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.5	2.7	19.7	**23.9**	18.5	0.0	0.4	0.0	3.2	0.0	1.8	**23.9**	14.1	6.2	16.9	149.3
Շաքար Sugar	4.7	2.2	60.5	**67.4**	61.8	0.0	1.0	0.0	1.8	0.0	2.8	**67.4**	3.6	20.6	56.4	217.7
Ձու Eggs	0.3	25.5	0.7	**26.5**	23.5	0.0	1.3	0.9	0.5	0.0	0.3	**26.5**	99.2	7.8	21.4	11.4
Կաթ (բացի կարագից) Milk (except for butter)	41.2	620.0	19.6	**680.8**	539.6	62.0	27.2	0.0	7.8	0.0	44.2	**680.8**	98.1	179.7	492.5	197.0
Տավարի միս Beef	0.7	40.4	12.0	**53.1**	50.3	0.0	0.7	0.0	1.7	0.0	0.4	**53.1**	79.7	16.8	45.9	82.6
Խոզի միս Pork	0.3	14.1	7.7	**22.1**	21.7	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	**22.1**	64.9	7.2	19.8	41.6
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	7.2	0.0	**7.3**	7.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	**7.3**	100.0	2.4	6.5	10.4
Հավի միս Poultry	0.4	5.1	10.7	**16.2**	16.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	**16.2**	32.3	5.3	14.6	15.6
Խաղող Grapes	7.4	201.4	4.6	**213.4**	195.9	0.0	9.6	0.0	0.2	0.0	7.7	**213.4**	97.9	3.0	8.1	5.5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2701.5***

[1] *Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պատմականորեն պարենային հաշվեկշիռների նպատակը եղել և մնում է դիտարկվող պետությունում պարենի մատակարարումների, այն է՝ պարենի առկայության վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումը: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո: Դա պայմանավորված էր պարենի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով: Պարենային ապահովության դերը համապատասխանորեն կարևորվում է նաև տնտեսական աճի տեսանկյունից: Պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության և պարենի անբավարար մատակարարման հետ կապված ռիսկերի գնահատման համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

Ամբողջական առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և ժամանակաշրջանի սկզբի համար առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում սովորաբար կիրառվում են այդ ցուցանիշի գնահատման որոշակի մոտեցումներ: Արտադրությունը սույն հատվածի կարևորագույն ցուցանիշն է, որը ներմուծման տվյալների հետ մեկտեղ հանդիսանում է ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալը:

Պարենամթերքի օգտագործման ուղղություններ

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, վերարտադրում (սերմացու, ինկուբացիա և այլն), արտահանում, կորուստներ և օգտագործման այլ ուղղություններ, պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Վերջնական սպառման ցուցանիշը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը բնութագրում է տվյալ ապրանքատեսակի ներքին սպառման մակարդակը և հաշվարկվում է որպես ամբողջական առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն: Այն հանդես է գալիս որպես հաշվեկշռող ցուցանիշ:

Այլ տեսակի սննդամթերքի արտադրությանն ուղղվող որոշակի պարենամթերքի քանակը հաշվեկշռում հանդես է գալիս որպես մուտքային ցուցանիշ:

Սերմացու օգտագործվող ապրանքատեսակի քանակը հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի միջին ցուցանիշների հիման վրա:

Կորուստների ցուցանիշը հաշվարկվում է Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք որոշակի երկրի պայմաններից ելնելով կարող են ճշգրտվել:

Սույն հաշվեկշիռներում ներկայացված է նաև ինքնաբավության աստիճանի ցուցանիշը, որը հաշվարկվում է *Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում),* արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքատեսակների կազմը (ցանկը) պայմանավորված է տվյալ երկրում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով, այդ իսկ պատճառով փոքրածավալ սպառում ունեցող ապրանքատեսակների վերաբերյալ հաշվեկշիռներ չեն ներկայացվում:

Methodology of food balances

The main goal of the food balance was and still is presentation of comprehensive information on the supply of food or, on the availability of food in the country under observation. The necessity of a food balance became evident after the Second World War. This was preconditioned by interruptions in the production and supply of food. The role of food security is important also from the angle of economic growth. Food balances are necessary for the complete description of the food security in a country for a certain period of time and for the assessment of risks connected with inadequate food supply.

Components of the Food Balance

Total supply

The supply includes indicators on production, import and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise in receiving complete information on the resources available at the beginning and at the end of the reporting period, therefore certain approaches are usually applied in the food balance for the assessment of these indicators. Production is the most important indicator of this component, and together with the information on import, is considered as official datum of RA NSS.

Directions of food utilization

This component includes the following main indicators: consumption as food, feed, reproduction (true seeds, incubation etc.), export, wastes and other uses, stocks at the end of the reporting period.

Final consumption is one of the key indicators of food balance, which shows the level of internal use of the given foodstuff and is calculated as the difference between the general supply and all directions of food consumption. This is a balancing indicator.

Quantity of food directed to production of other types of food in the balance is an exogenous indicator.

Quantity of a type of goods used as seed is calculated based on the average indicators of sowing area and sowings.

Indicator of losses is calculated through the coefficients recommended by FAO, which may be adjusted according to the conditions of the given country.

These balances also include an indicator of self-sufficiency ratio, which is calculated by the following formula: Production/ (Production + Import – Export) presented in percents.

The list of goods included in the food balance is preconditioned by the goods with the highest level of consumption in the given country that is why no balances are submitted for goods with a low level of consumption.

2007թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի համախառն բերքը, բացառությամբ պտղի և հատապտղի, գերազանցում է նախորդ տարվա ցուցանիշը: Այսպես՝ հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի համախառն բերքն ավելացել է 2.1 անգամ և կազմել 452.5 հազ. տոննա, բոստանային մշակաբույսերինը՝ 1.5 անգամ և 206.3 հազ. տոննա, խաղողինը՝ 8.7% և 218.9 հազ. տոննա, բանջարանոցային մշակաբույսերինը՝ 8.4% և 845.3 հազ. տոննա, իսկ կարտոֆիլինը՝ 8.2% և 583.9 հազ. տոննա: Դրան զուգահեռ պտղի և հատապտղի համախառն բերքը նվազել է 9.0%-ով և կազմել 260.2 հազ տոննա:

2007թ. նախորդ տարվա համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալներն ավելացել են (Աղյուսակ 3.21.): Այսպես, 2007թ. ձվի արտադրության ծավալն ավելացել է 13.3%-ով և կազմել 525.4 մլն. հատ, իրացվել է 122.2 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 4.4%-ով գերազանցել է 2006թ. ցուցանիշը, իսկ կաթի արտադրության ծավալն ավելացել է 3.5%-ով և կազմել 642.0 հազ. տոննա:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների, 2007թ. հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 16.4%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2006թ.՝ 15.7%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 14.8% (2006թ.՝ 12.4%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով, նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ ավելացել է 52.8%-ով և կազմել 711.1 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում պարենամթերքի ներմուծումը՝ 539.3 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՍԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 171.8 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2007թ. նախորդ տարվա համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից ձվի ներմուծման ծավալը նվազել է 74.7%-ով և կազմել 0.1 հազ. տոննա, տավարի մսինը՝ 40.0% և 6.1 հազ. տոննա, կարագինը՝ 24.7% և 2.0 հազ. տոննա, խոզի մսինը՝ 19.1% և 2.6 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են թռչնի մսի (3.3 անգամ), շաքարի (54.7%-ով), կաթի (53.4%-ով), բրնձի (44.4%-ով), մակարոնեղենի (39.7%-ով), ցորենի (37.9%-ով), բանջարեղենի (35.9%-ով), մրգի (33.0%-ով), ալյուրի (28.4%-ով), պանրի (26.3%-ով) և բուսական յուղի (25.3%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.22.):

Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել են *կոնյակ, ռոմ, ջին, օղի, լիկյոր* ապրանքային ենթախմբում ընդգրկված ալկոհոլային խմիչքները: Այսպես, 2007թ. արտահանվել է 24.0 հազ. տոննա կոնյակ, ինչը 62.0%-ով գերազանցել է 2006թ.-ի նույն ցուցանիշը: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում ավելացել են գինու (2.2 անգամ) և բնական հանքային ջրերի (29.1%-ով) արտահանման ծավալները: Դրա փոխարեն, նվազել են ձվի (73.0%-ով), մրգի (46.9%-ով) և պանրի (39.5%-ով) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

In 2007, the gross harvest of main agricultural crops exceeded the same indicator of the previous year with the exception of fruit and berries. So, the gross harvest of grain and legume crops increased 2.1 times and made up 452.5 thousand tons, the harvest of melons – 1.5 times and made up 206.3 thousand tons, the harvest of grapes – by 8.7% and made up 218.9 thousand tons, the harvest of vegetable – by 8.4% and made up 845.3 thousand tons, the harvest of potatoes – by 8.2% and made up 583.9 thousand tons. At the same time, the gross harvest of fruit decreased by 9.0% and made up 260.2 thousand tons.

In 2007, compared to the previous year, the volume of production of agricultural products of animal origin increased (Table 3.21.). Thus, in 2007 the volume of egg production increased by 13.3% and made up 525.4 million pieces, 122.2 thousand tons of meat in live weight was sold, which exceeded the same indicator of 2006 by 4.4%, the volume of milk production increased by 3.5% and made up 642.0 thousand tons.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, in 2007 16.4% of goods imported to the republic comprised food products (in 2006 – 15.7%) and that in export volume comprised 14.8% (in 2006 – 12.4%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices increased by 52.8%, compared to the previous year, and made up 711.1 million US dollars, including import of food product – 539.3 million US dollars (in CIF prices) and export – 171.8 million US dollars (in FOB prices).

In 2007 compared to the previous year among the main food products the volume of imported egg decreased by 74.7% and made up 0.1 thousand tons, the volume of beef – by 40.0% and made up 6.1 thousand tons, the volume of butter – by 24.7% and made up 2.0 thousand tons, the volume of pork – by 19.1% and made up 2.6 thousand tons. Instead, the volume of imported poultry increased 3.3 times, sugar – by 54.7%, milk – by 53.4%, rice – by 44.4%, macaroni – by 39.7%, wheat – by 37.9%, vegetable – by 35.9%, fruit – by 33.0%, flour – by 28.4%, cheese – by 26.3% and vegetable oil – by 25.3% (Table 3.22.).

The prevailing food products exported were alcoholic drinks included in the following subgroups of products: cognac, rum, gin, vodka and liquor. Thus, in 2007 24.0 thousand tons of cognac was exported, which exceeded the same indicator of 2006 by 62.0%. The volume of wine export increased 2.2 times and the export of natural and mineral water – by 29.1%. Instead, the volume of exported egg decreased by 73.0%, the export of fruit – by 46.9% and the export of cheese – by 39.5% (Table 3.23.).